



ב' בכסלו התשפ"א
18 בנובמבר 2020

תיק:
0491-0013-2020-107774

לכבוד
מר עודד פלוס,
מנכ"ל המשרד לשירותי דת
ומ"מ מנכ"ל הרבנות הראשית לישראל

**חוזה משמעת - מניעת ניגוד עניינים בתחום הפעלת מערך הכשרות במועצות
הדתיות**

1. הכלל האוסר על עובד ציבור להימצא במצב של ניגוד עניינים, ממשי או פוטנציאלי, הוא אבן יסוד ומערכי הבסיס של השירות הציבורי.
2. יסודו של כלל זה הוא בכללי הצדק הטבעי, ואף בכללי האמון והנאמנות – שכן מעת שאדם הוא שלוחו של אחר, עליו להימנע מלנצל את תפקידו לשם הפקת רווח אישי. כשעסקינן בעובד ציבור, הפועל מטעם הציבור ולמענו, עקרון זה נקשר אף באינטרס הציבורי בדבר שמירה על אמון הציבור. עובד הציבור אינו יכול ליהנות מאמון הציבור באם הוא מופקד על נושא שיש לו בו עניין אישי.
3. על הטעם הכפול שבבסיס האיסור החל על עובד ציבור להימצא בניגוד עניינים, עמד בית המשפט העליון בבג"צ 531/79 סיעת "הליכוד" בעיריית פתח תקוה נ' מועצת עיריית פתח תקווה, פד"י לד(2) 566, 571:

"ראשית, טעם פרגמטי... כאשר עובד הציבור נתון במצב של ניגוד עניינים קיים חשש כי הוא ייקח בחשבון, שעה שיפעיל את סמכותו, אף את האינטרס הנוגד. כתוצאה מכך עשויה לבוא הפעלה בלתי ראויה של הסמכות. חשש זה בא הדין למנוע. שנית, טעם ערכי... עובדת הימצאו של עובד הציבור במצב של ניגוד עניינים, פוגעת באמון הציבור במערכת השלטונית. בלב הציבור מתעורר החשש כי שיקולים זרים מנחים את עובד הציבור, ואמונו במערכת השלטונית נפגם. חשש זה בא הדין למנוע".





4. נושא מניעת ניגוד העניינים בכל הקשור להפעלת מערך הכשרות במועצות הדתיות הוסדר בחוזר מנכ"ל המשרד לשירותי דת התש"ע/1 (יולי 2010) "נוהל הפעלת מערך הכשרות במועצות הדתיות" (להלן – החוזר). כך, החוזר הסדיר את האיסור החל על נושאי משרה במועצה דתית, ועל עובדיה העוסקים בתחום הכשרות, לשמש כמשגיחי כשרות מטעמה (למעט מפקח כשרות לעניין השגחה מחוץ לשעות עבודתו ומחוץ לתחום הגיאוגרפי הנתון לאחריותו כמפקח). החוזר מתייחס גם לאיסור העסקת קרובי משפחה במערך הכשרות, ובנוסף, אוסר על בעל תפקיד בתחום הכשרות מטעם המועצה הדתית לטפל בעסק שיש לו בו עניין אישי מכל סוג שהוא לרבות קרבת משפחה לבעליו. כמו כן, מסדיר החוזר אף את נושא העבודה בגופי כשרות פרטיים ובתוך כך קבע, בין היתר, כי רב נותן הכשר אינו רשאי להיות מועסק בגוף כשרות פרטי, וכן כי שורה של בעלי תפקידים במועצה הדתית, ובכלל זאת, מזכיר מועצה דתית המכהן כמורשה חתימה, מנהל מחלקת כשרות, מזכיר מחלקת כשרות, מפקח כשרות ועוד, אינם רשאים לעסוק בעבודה נוספת בגוף השגחה פרטי. יתר עובדי המועצה המבקשים לעסוק בעבודה נוספת בגוף כזה, נדרשים לקבלת היתר – ובתוך כך עליהם לפרט כיצד יוכלו למלא את שני התפקידים במקביל ומבלי שייווצר מצב של ניגוד עניינים.

5. מעבר לאמור, על מנת להימנע, בין היתר, ממצב של ניגוד עניינים כאמור, על בעל תפקיד בתחום הכשרות מטעם מערך הכשרות המוסדי להימנע מלקבל מבית עסק הנתון לפיקוחו טובת הנאה בכסף או בשווה כסף, לעצמו או לקרוביו, לרבות תרומות - בין ישירות אליו ובין למוסדות שהוא קשור אליהם.

6. אגף המשמעת רואה בחומרה רבה התנהלות של עובד ציבור המעמידה או עשויה להעמיד אותו במצב של ניגוד עניינים, ופועל למיצוי הדין במקרים המתאימים. כך גם ביחס לתחום מערך הכשרות הממלכתית שיש הכרח להבטיח את טוהר המידות בו.

7. לפני מספר חודשים הוגשה לבית הדין למשמעת של עובדי המדינה תובענה משמעתית נגד מנהל מחלקת הכשרות במועצה הדתית קריית מלאכי בשל ביצוען של מספר עבירות משמעת חמורות – ובראשן עיסוק בעבודה פרטית ללא היתר כמשגיח כשרות בגוף השגחה פרטי, תוך הימצאות במצב של ניגוד עניינים מובהק וממושך.





לאחרונה, גזר בית הדין למשמעת את דינו של העובד, אשר הודה בכתב תובענה מתוקן והורשע במיוחס לו על יסוד הודאתו¹.

7.1 העובד הורשע בכך שבמשך כ-4 שנים, נוסף על תפקידו במועצה, הועסק על ידי "בד"צ בית יוסף", גוף כשרות פרטי, וסיפק מטעמו שירותי השגחת כשרות למפעלי חברת "נטו" בחו"ל - חברה אשר מפעליה בארץ היו נתונים להשגחתו ולפיקוחו במסגרת תפקידו במועצה הדתית. במעשיו אלה, פעל העובד בניגוד להוראות חוקת העבודה לעובדי הרשויות המקומיות, התשס"ב – 2002 ובניגוד להוראות החוזר, והעמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים ממשי ופוטנציאלי בין תפקידו במועצה הדתית לבין עבודתו הנוספת מטעם גוף הכשרות הפרטי. זאת, בשל אופי תפקידו במועצה אשר חייב אותו להיות בלתי תלוי ונקי מהשפעה של שיקולים זרים בביצוע תפקידו הציבורי.

7.2 בית הדין למשמעת קיבל את עמדת אגף המשמעת וקבע כי לנוכח חומרת מעשיו ותפקידו הבכיר של העובד, אין מנוס מפיטוריו לאלתר משירות המדינה ומפסילתו לצמיתות מלמלא כל תפקיד במועצה הדתית. עוד קבע בית הדין כי העובד ייפסל מלמלא כל תפקיד בשירות המדינה, לרבות במועצות דתיות ברשויות מקומיות אחרות, עד הגיעו לגיל 60.

7.3 בגזר הדין עמד בית הדין למשמעת על האיסור לעסוק בעבודה פרטית ללא היתר והטעמים העומדים ביסודו, כמו גם על מהותו וטיבו של הכלל האוסר על ניגוד עניינים מצד עובד ציבור. וכך קבע, בין היתר, ביחס למעשי העובד –

"... עבודתו הפרטית בחברת "נטו" ב-חו"ל עמדה בניגוד עניינים ישיר חריף ובוטה עם תפקידו כמנהל מחלקת הכשרות במועצה הדתית שעה שמפעליה של חברה זו בארץ היו נתונים להשגחתו ופיקוחו. מצב זה של ניגוד עניינים כה בולט נמשך תקופה ארוכה מאוד... ויש בו לגמז כל טענה שהנאשם ראה במילוי תפקידו רק את השליחות הציבורית לנגד עיניו. אבן יסוד בערכי השירות הציבורי היא שאסור שיהיה לעובד הציבור, המפעיל סמכותו לגבי נושא מסוים, עניין אחר, אישי או מוסדי, באותו נושא. הסיבה לכך נעוצה בחשש שהעניין האחר שיש לאותו עובד ציבור ישפיע על דרך פעולתו או על שיקול דעתו".

¹ בד"מ 58/20 נציבות שירות המדינה נ' אברהם בן עמי. ניתן ביום 25.10.20





*** יצוין כי ערעור שהוגש על גזר הדין לבית המשפט המחוזי תלוי ועומד.

8. לאור האמור, נבקש להבהיר ולחדד בפני עובדי המועצות הדתיות בכלל והגורמים הנמנים על מערך הכשרות המוסדי-ממלכתי בפרט את ההכרח בשמירה על כללי מינהל תקין וטוהר המידות, והחשיבות שבקיום הנהלים המסדירים את הנושא, באופן שלא יהא עובד נתון בניגוד עניינים שעשוי לגרום לו להעדיף אינטרס אישי כלשהו, על פני האינטרס הציבורי שלו הוא מחויב במסגרת מילוי תפקידו. כן יש להבהיר את חומרת ההמצאות במצב של ניגוד עניינים שכזה וההשלכות הצפויות, לרבות העמדה לדין משמעתי ופיטורין.

במסגרת זו יש להדגיש במיוחד את ניגוד העניינים הגלום בעבודה בגוף כשרות פרטי במקביל לעבודה במועצה הדתית.

9. אנא הפיצו חוזר זה לכלל עובדי המועצות הדתיות.

מצ"ב העתק פסק הדין.

בברכה,

עו"ד גיא דוד
מנהל אגף בכיר (משמעת)

העתק:

פרופ' דניאל הרשקוביץ – נציב שירות המדינה
עו"ד ארז קמיניץ – המשנה ליועמ"ש לממשלה, המשפט האזרחי
עו"ד דן אלדד – מנהל המחלקה הכלכלית, פרקליטות המדינה
עו"ד גליה קליין – היועצת המשפטית, המשרד לשירותי דת
עו"ד הראל גולדברג – היועץ המשפטי, הרבנות הראשית

